

PCSET

Preventing post-COVID
Social Exclusion Together

Regionální seminář projektu

8. listopadu 2022

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy

Projekt je spolufinancován vládami České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska prostřednictvím visegrádských grantů z Mezinárodního visegrádského fondu. Posláním fondu je prosazovat myšlenky udržitelné regionální spolupráce ve střední Evropě.

Pedagogical University
of Krakow

Faculty of Education
Charles University

Faculty of Education
University of Presov

Institute of Educational Studies
and Cultural Management
University of Debrecen

Program semináře

- 16:00 – Zahájení semináře
- 16:10 – Vít Šťastný (Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova): Implikace distančního vzdělávání pro žáky v periferních oblastech: zjištění z dotazníkového šetření v Ústeckém kraji
- 17:00 – Pawel Walawender & Damian Liszka (Uniwersytet pedagogiczny im. Komisji edukacji narodowej w Krakowie, Instytut filozofii i socjologii): Vliv implementace dálkového vzdělávání v periferních oblastech Visegrádské skupiny na příkladu Podkarpatského regionu (Polsko). Místní podpůrné skupiny jako nástroj boje proti sociálnímu a vzdělávacímu vyloučení v krizových situacích. (v anglickém jazyce)
- 17:30 – Přestávka
- 17:45 – Petra Macková (Člověk v tísni): Online podpora vzdělávání a doučování: výzvy a příležitosti pandemie
- 18:15 – Vít Šťastný: Závěrečné shrnutí
- 18:30 – Zakončení semináře

O projektu

- Projekt byl zaměřen na pomoc se snižováním rozsahu vzdělávacích a sociálních nerovností v periferních oblastech států Visegrádské čtyřky, kde byly dopady pandemie Covid-19 na vzdělávání závažnější než v urbanizovaných a rozvinutějších regionech
- **DOBA REALIZACE** : 01.06.2021 – 30.11.2022
- Partnerské organizace:

• **Visegrad Fund**

Pedagogická univerzita
v Krakově

Pedagogická fakulta
Univerzity Karlovy

Pedagogická fakulta
Prešovské univerzity

Institut pedagogických
studií a kultúrneho
managementu,
Univerzita v Debrecínu

<https://pcset.up.krakow.pl>

PEDAGOGICAL UNIVERSITY
OF NATIONAL EDUCATION COMMISSION IN
KRAKOW

A A+ A++

Search

PREVENTING POST-COVID SOCIAL EXCLUSION TOGETHER

[ABOUT THE PROJECT](#) [NEWS](#) [RESULTS](#) [PROJECT TEAM](#) [SEMINARS](#) [CONTACT](#)

Faculty of Education
University of Presov

Institute of Educational Studies
and Cultural Management
University of Debrecen

Výstupy projektu

- <https://pcset.up.krakow.pl/to-download/>

PREVENTING POST-COVID SOCIAL EXCLUSION TOGETHER

[ABOUT THE PROJECT](#) [NEWS](#) [RESULTS](#) [PROJECT TEAM](#) [SEMINARS](#) [CONTACT](#)

To download:

Desk research report on education systems during the COVID-19 pandemic (2020-2021) in Poland

Desk research report on education systems during the COVID-19 pandemic (2020-2021) in Hungary

Desk research report on education systems during the COVID-19 pandemic (2020-2021) in Czechia

Desk research report on education systems during the COVID-19 pandemic (2020-2021) in Slovakia

[Remote education and its effects on peripheral areas – summary of Polish research findings](#)

Research report on remote education and its effects on selected peripheral areas in Poland

Research report on remote education and its effects on selected peripheral areas in Hungary

Research report on remote education and its effects on selected peripheral areas in Czechia

Research report on remote education and its effects on selected peripheral areas in Slovakia

id Fund

Implikace distančního vzdělávání pro žáky v periferních oblastech

Zjištění z dotazníkového šetření v Ústeckém kraji

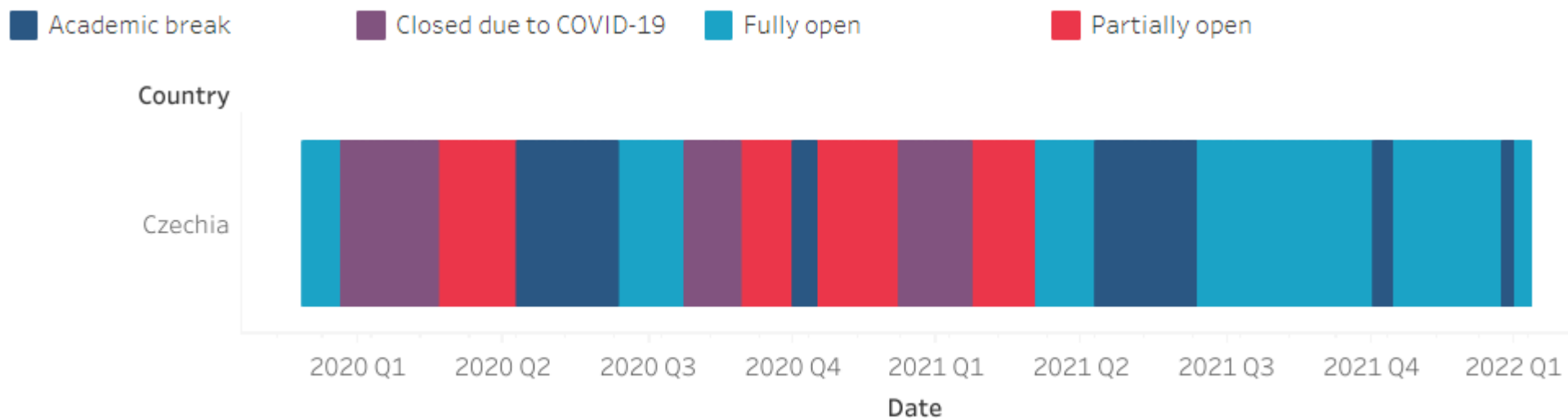
Struktura prezentace

- Vzdělávání v době pandemie Covid-19
- Cíle a metody šetření
- Vybraná zjištění z dotazníkového šetření
- Příklad inspirativní praxe
- Diskuze

Vzdělávání v době pandemie Covid-19

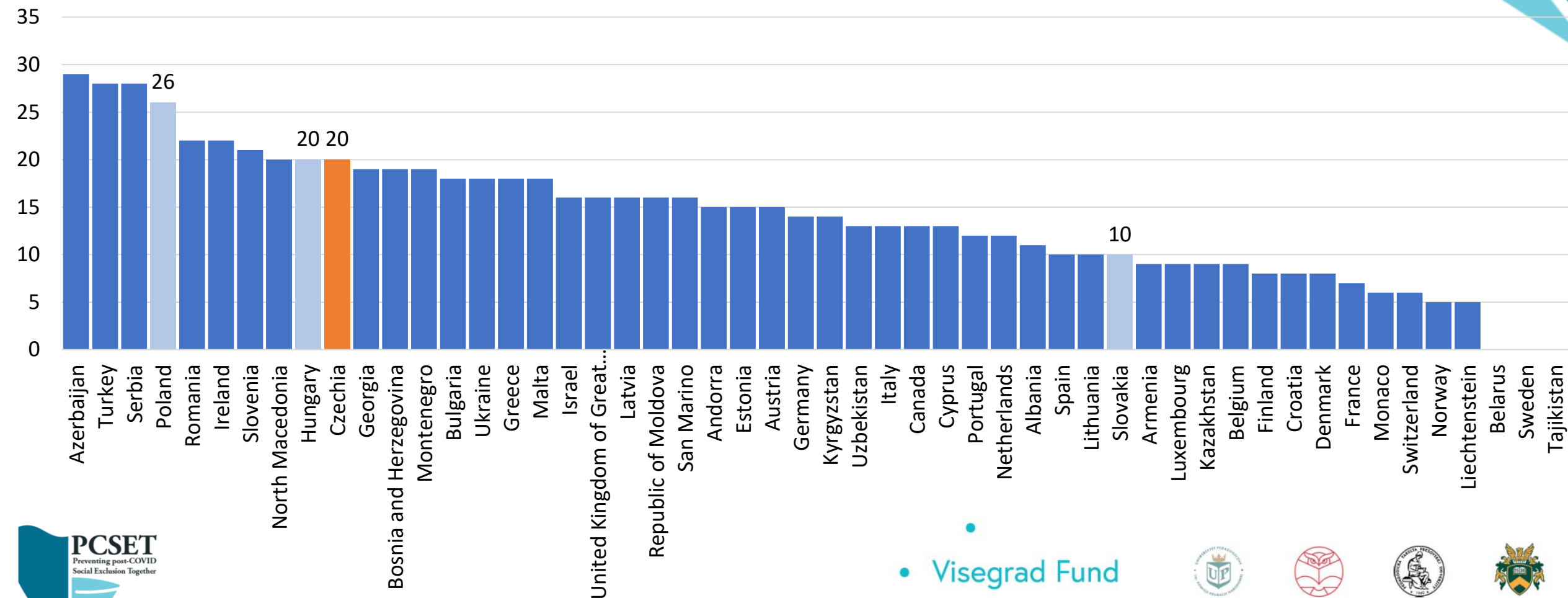
Uzavírky škol v průběhu času

- 13. března – 8. června 2020 uzavření škol a povinná distanční výuka (postupné „rozvolňování“ od 20. dubna)
- 14. října – 30. listopadu 2020 uzavření škol a povinná distanční výuka (postupné „rozvolňování“ od 11. listopadu)
- 1. března 2021 – 10. května 2021 (postupné „rozvolňování“ od 21. dubna)
- Celkem 20 týdnů plného zavření + 26 týdnů jen částečného provozu

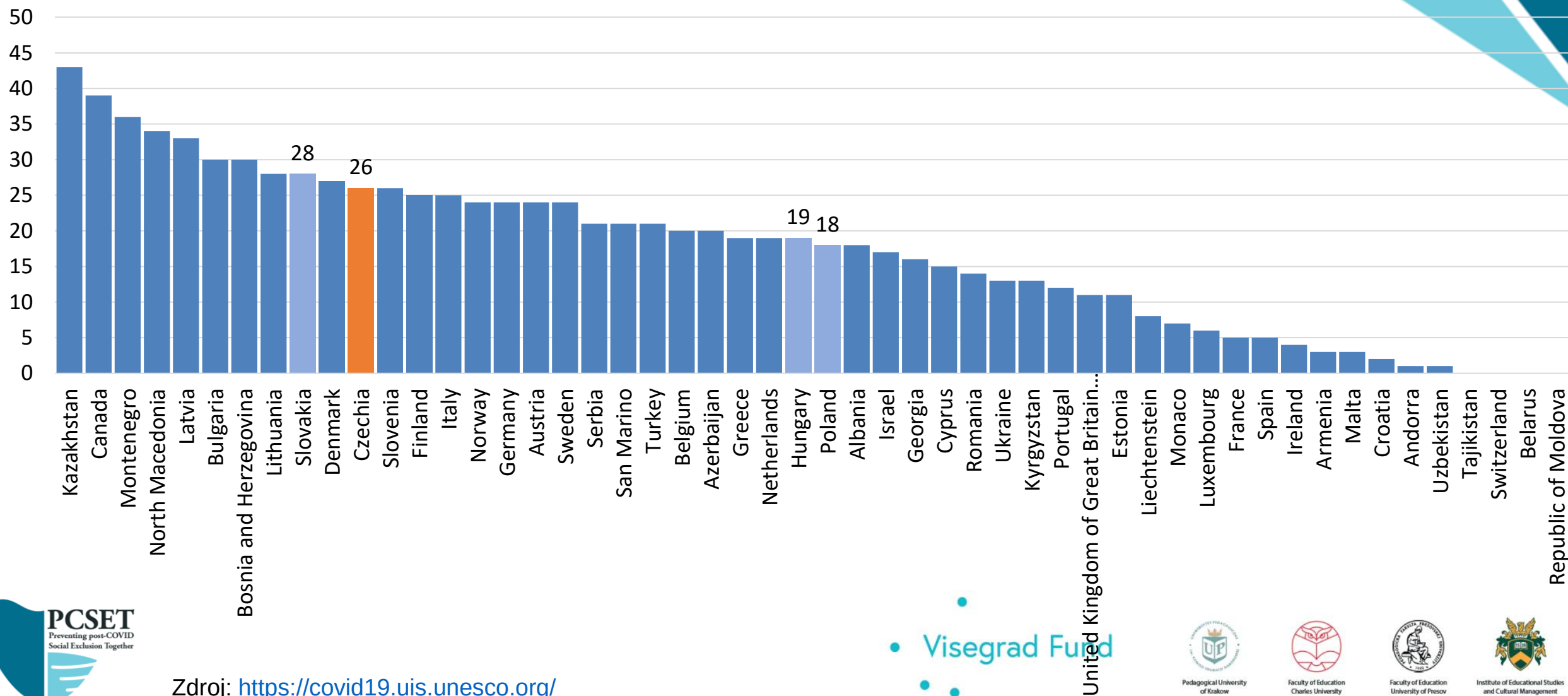
Zdroj: <https://covid19.uis.unesco.org/>

Počet týdnů plně zavřených škol

Zdroj: <https://covid19.uis.unesco.org/>

Počet týdnů částečně otevřených škol

Zdroj: <https://covid19.uis.unesco.org/>

Dopady na/ve vzdělávání

- Již před pandemií mnoho existujících nerovností:
 - Komparativně vysoká míra závislosti výsledků žáků na jejich socioekonomickém zázemí (např. OECD, 2021)
 - Velká míra sociální stratifikace jednotlivých druhů škol a socioekonomické segregace („zbytkové školy“) a heterogenita celkových výsledků mezi školami
 - Regionální nerovnosti (strukturálně postižené regiony)
- Dopady uzavírek škol jsou závažnější pro žáky ze socioekonomicky znevýhodněných rodin ([Agostinelli et al., 2020](#))

Šetření týkající se dopadů distanční výuky v ČR

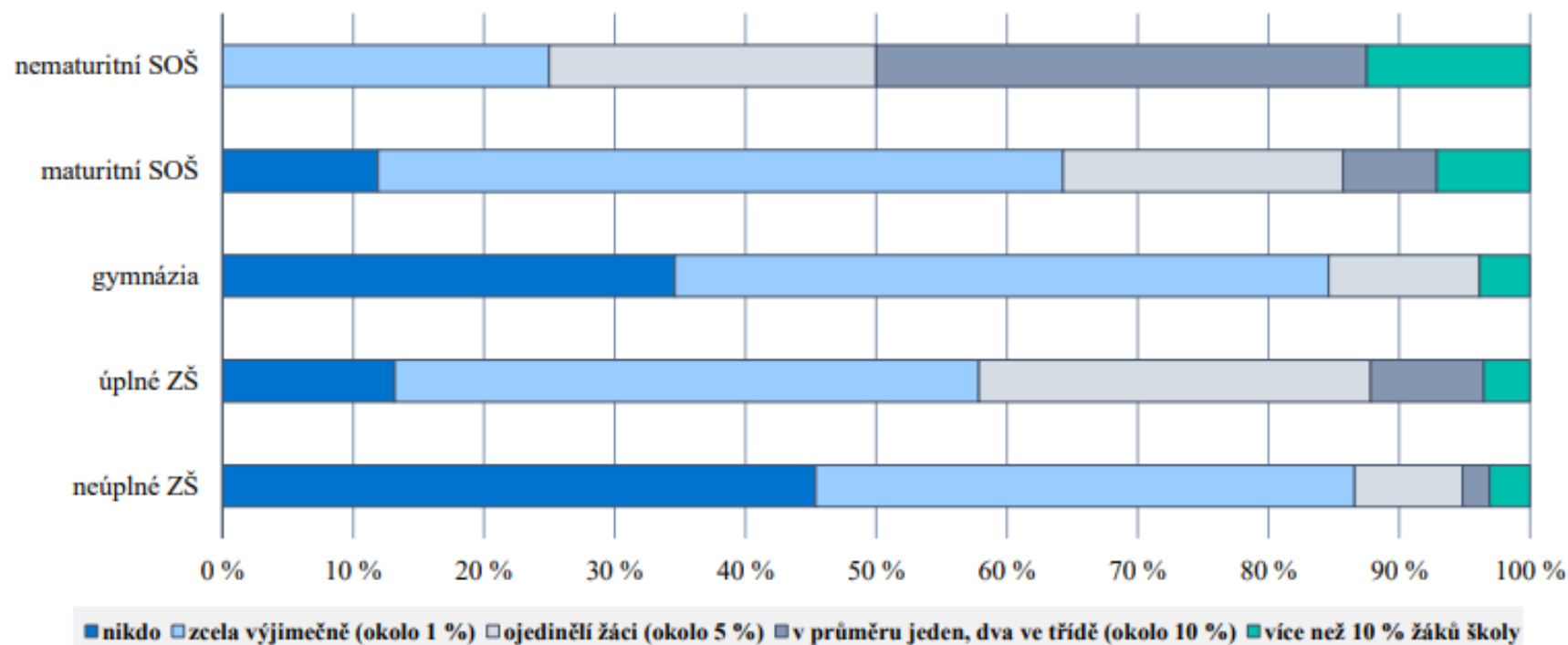
- Česká školní inspekce (tematické zprávy)
- PAQ Research (Život během pandemie)
- MŠMT (zvláštní šetření)
- Akademická sféra (např. Švaříček et al., 2020)

Exkluze ze vzdělávání

- Během prvního „lockdownu“ se školou nekomunikovalo on-line přibližně 16 % (250 tis.) žáků úplných ZŠ, na podzim 2020 šlo o přibližně 3 % (50 tis.) žáků (ČŠI, 2020)
 - Horší vybavenost ICT (v začátku pandemie)
 - Nízká, nebo omezená motivace jejich rodičů spojená s omezenou podporou => „výrazněji se tento negativní trend přirozeně projevuje ve školách s vyšším podílem žáků pocházejících ze socioekonomicky složitějšího rodinného prostředí (ČŠI, 2021, s. 16)

Absence na on-line výuce z důvodu problémů s digitální technikou

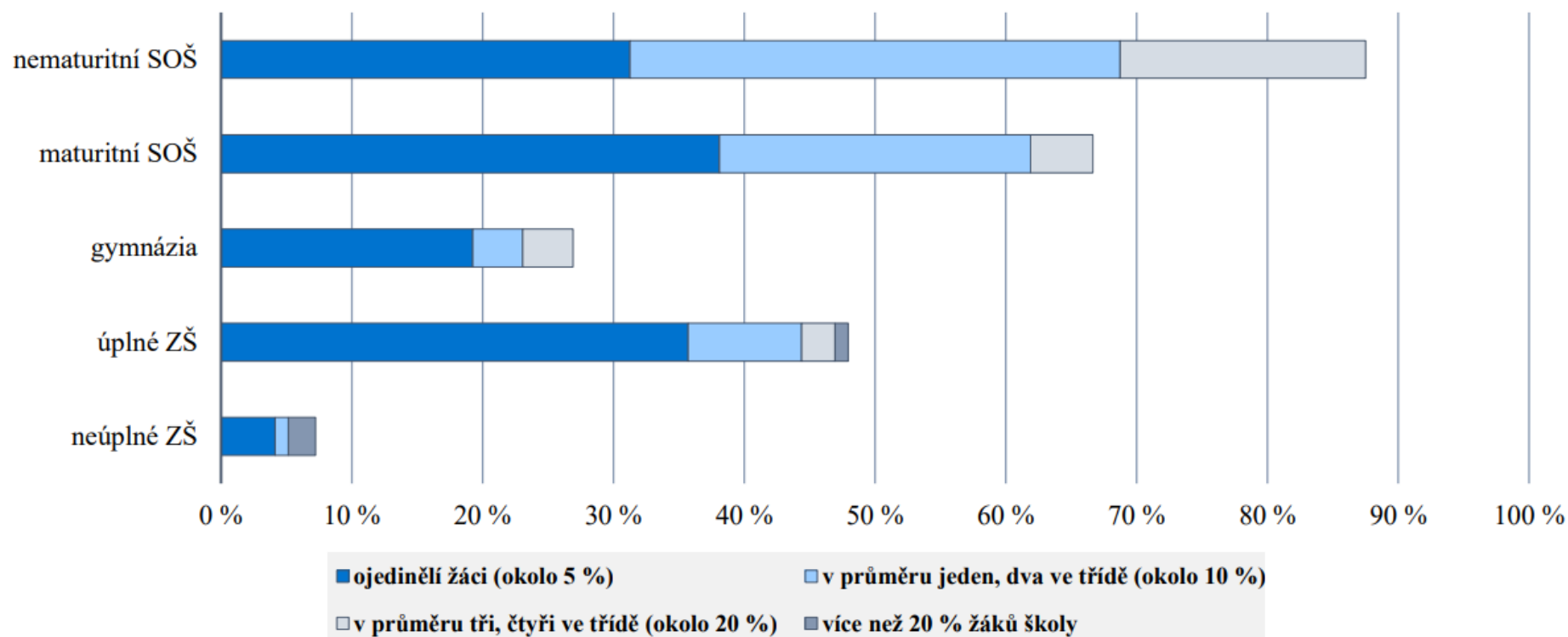
GRAF 3 | Školy podle podílu žáků, kteří se neúčastní on-line synchronní výuky z důvodu problémů s digitální technikou (absence připojení, nízká kvalita připojení, nedostatek počítačů v domácnosti, absence počítače apod.)

Zdroj: ČŠI (2021)

Absence na on-line výuce z důvodu problémů v rodinném prostředí

GRAF 4 | Školy podle podílu žáků, kteří se neúčastní on-line synchronní výuky z důvodu problémů v rodinném prostředí nebo nízké motivace

Zdroj: ČŠI (2021)

Dopady na/ve vzdělávání

- Podoba distanční výuky se postupem času měnila k lepšímu z pohledu rodičů, učitelů i ředitelů škol; nicméně kvalita distanční výuky nevyrovnala prezenční výuce, a to jak podle žáků, tak podle rodičů (MŠMT, 2022)

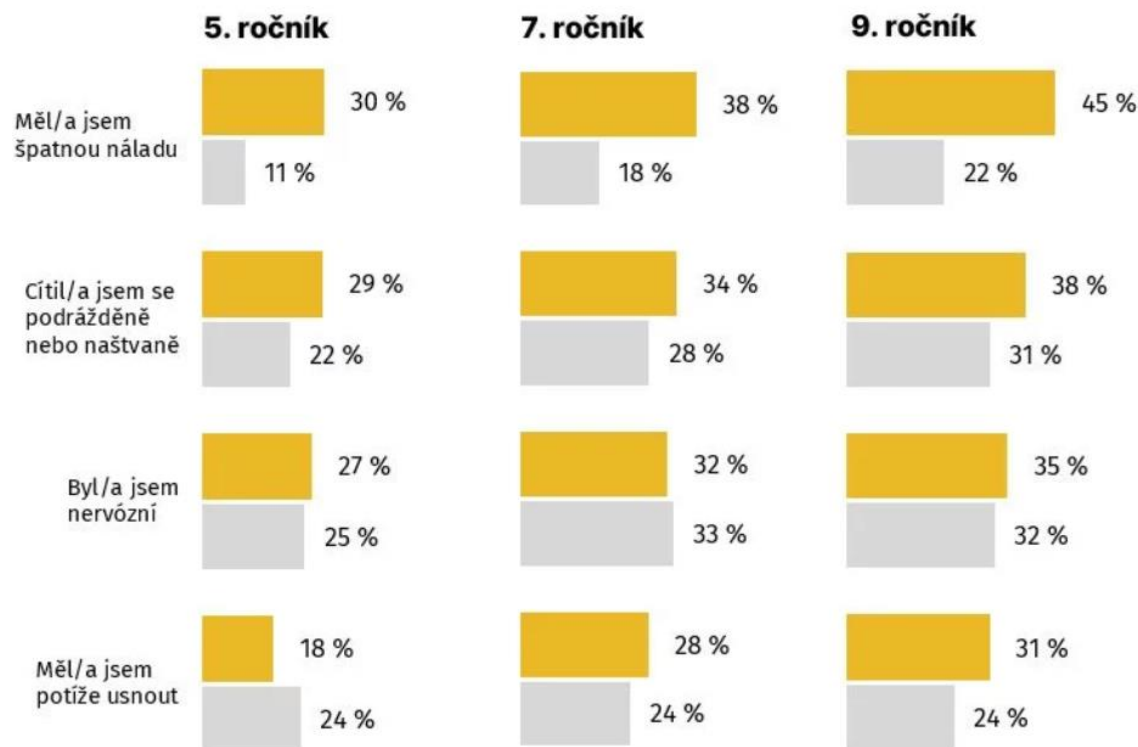
Dopady na well-being žáků

Jak se změnil wellbeing žáků 5., 7. a 9. ročníků během distanční výuky?

Podíl odpovědí Častěji než jednou týdně

■ PAQ Research + Kalibro, 2021

■ HBSC, 2018

Zdroj: PAQ Research

Jak často jsi měl/a následující pocity v posledních šesti měsících?

Zdroj: Dopady pandemie covid-19 na žáky, N = 2243 (z toho žáci 5. ročníků: N = 559; 7. ročníků: N = 253 a 9. ročníků: N = 167), dotazováno k 7. 7. 2021

Fund

Dopady na výsledky žáků

Daniel Prokop 🏠 · 5. 10. 2021 · Minut čtení: 3

Pandemie žákům výsledkově vzala v průměru 3 měsíce učení Zdroj: PAQ Research

Podle zprávy MŠMT (2022)

- U JPZ v 9. třídách se mírně, avšak nikoli výrazně snížila úspěšnost.
- V případě maturit se dokonce mírně zlepšily výsledky v z češtiny (maturanti dosahovali lepších výsledků u úloh na práci s textem, kde jim pomohlo prodloužení dostupného času).
- U maturit se však výrazně zhoršily výsledky didaktických testů z matematiky.

„...distanční výuka je schopna primárně zajišťovat „udržování“ úrovně kompetencí, které by jinak děti, žáci a studenti ztratili, ale jen omezeně umožňuje jejich další rozvoj.“ (MŠMT, 2022)

Cíle a metody šetření

Výzkumné otázky

- V zemích V4 dosud jen málo výzkumů zaměřených na žáky v periferních / znevýhodněných regionech =>

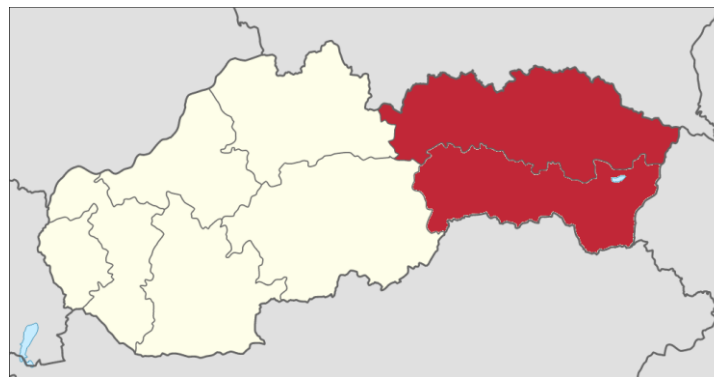
? Jak žáci v periferních oblastech hodnotí své zkušenosti s distanční výukou a jejími dopady?
? S jakými problémy se žáci v periferních oblastech v období distanční výuky a po ní setkávali?

Metoda výzkumného šetření

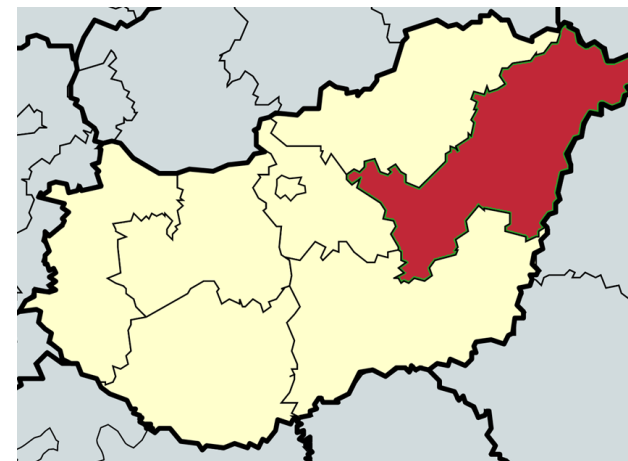
- Dotazníkové šetření ve školách v záměrně vybraném regionu/regionech zemí V4

Podkarpacké vojvodství

Prešovský & Košický kraj

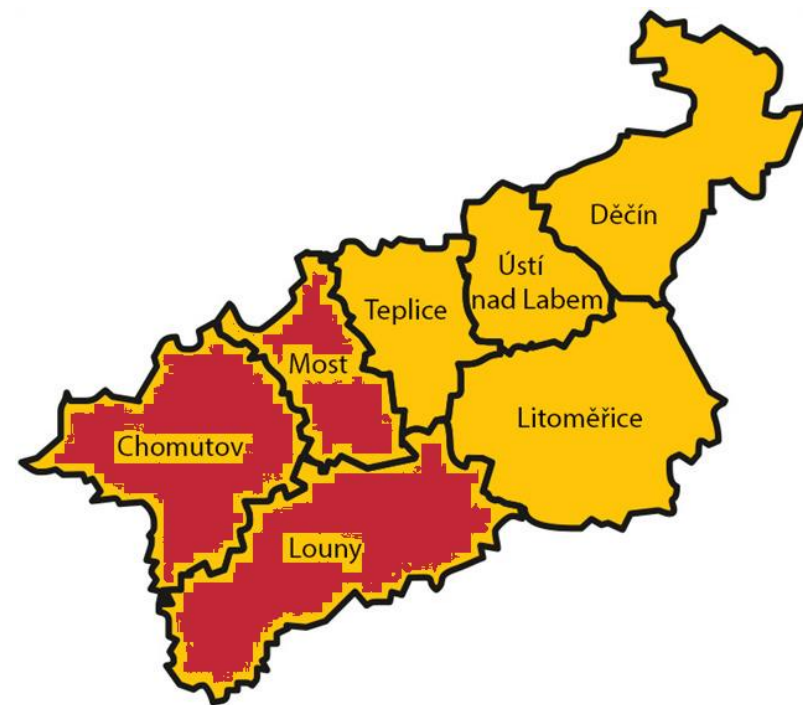

Severní velká planina

Metoda výzkumného šetření

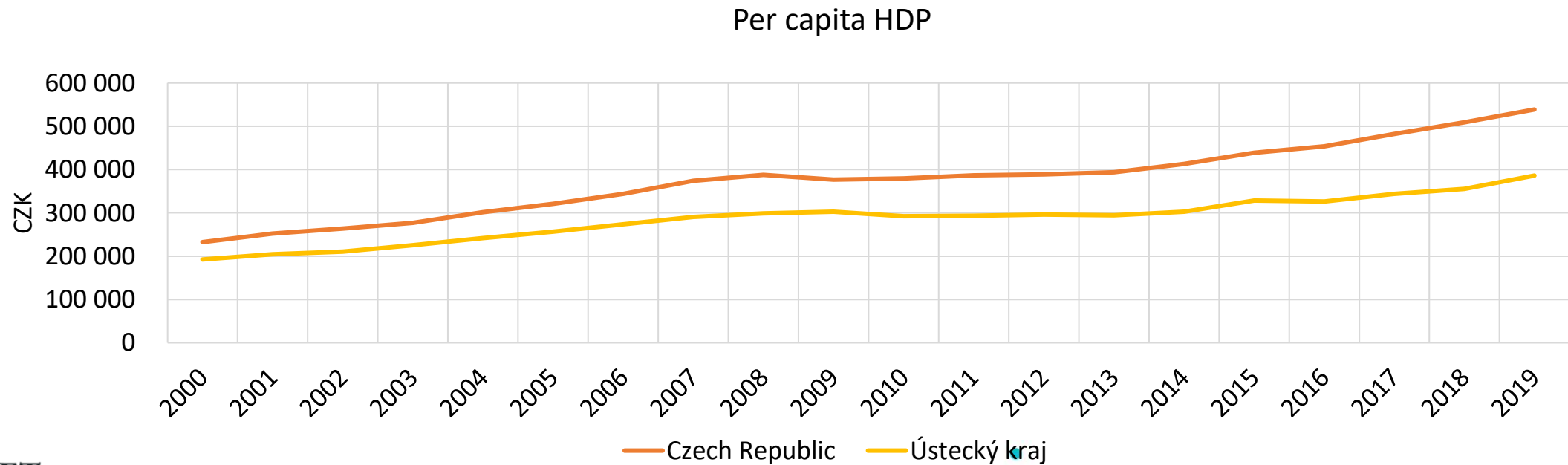
Ústecký kraj

okresy Chomutov, Louny a Most

Důvody záměrného výběru Ústeckého kraje

- Strukturálně postižený kraj ČR (mmr.cz)
- Ekonomicky slabší region ČR

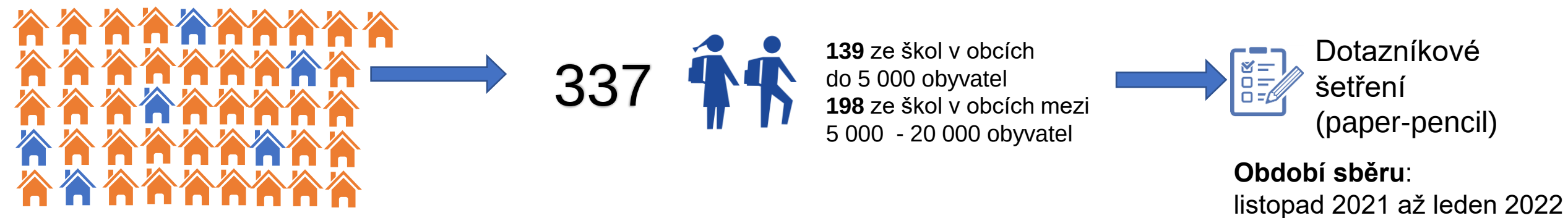
Zdroj: ČSÚ, 2021

Důvody záměrného výběru Ústeckého kraje

- Strukturálně postižený kraj ČR (mmr.cz)
- Ekonomicky slabší region ČR
- V oblasti vzdělávání:
 - Dosahuje komparativně horších výsledků v mezinárodních šetřeních než jiné regiony ČR
 - Vysoká míra absencí
 - Velký podíl nekvalifikovaných učitelů
 - Atd.

Populace, vzorek, sběr dat

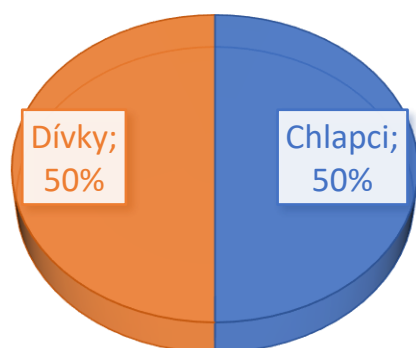
- **Základní soubor (populace)**
základní školy s 2. stupně v okresech Louny, Most a Chomutov
nacházející se v obcích do 20 000 obyvatel (N = 46)
- S účastí souhlasilo **9 škol**
- K účasti na výzkumu osloveni všichni přítomní **žáci 8. a 9. ročníků**

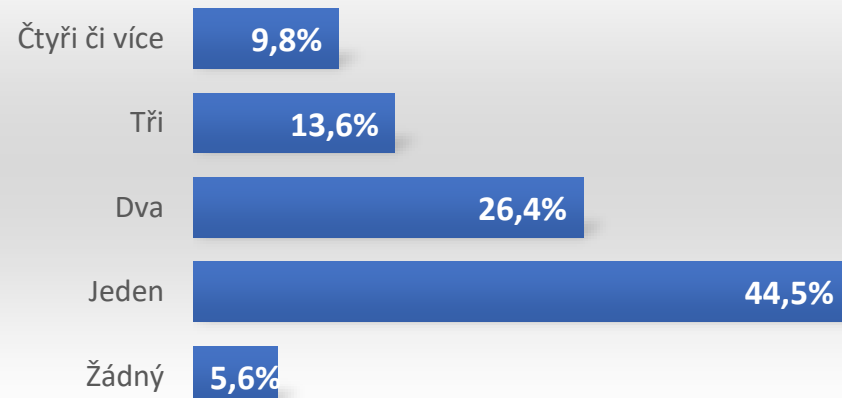

Popis vzorku

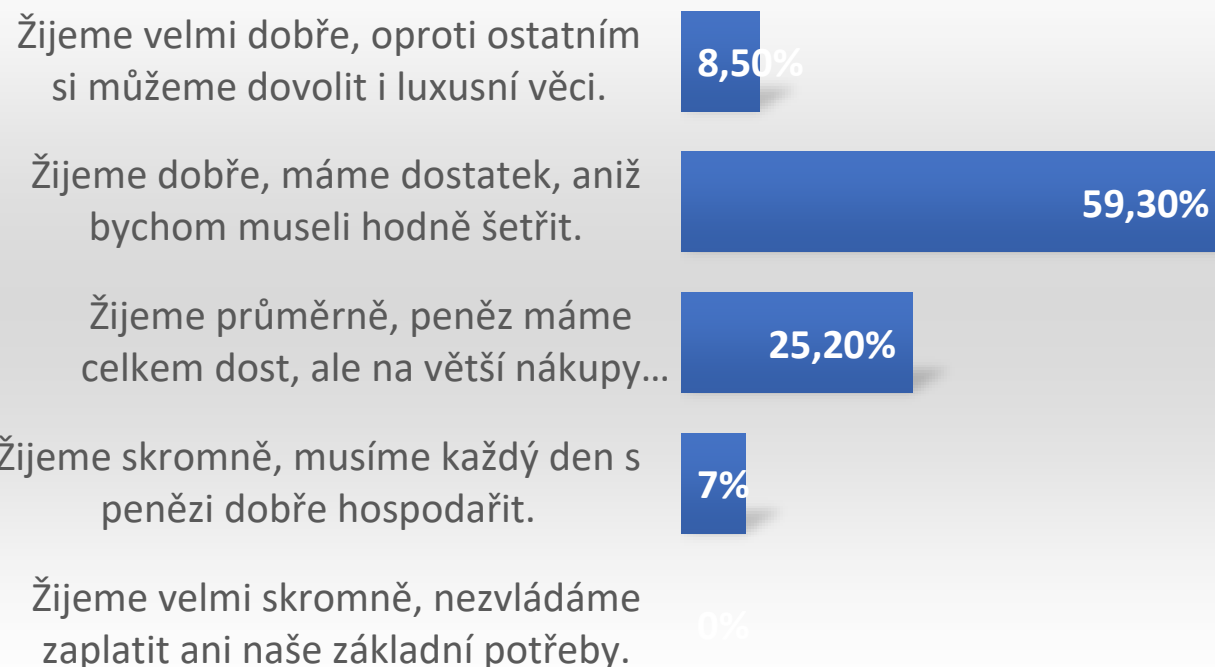
POHLAVÍ

POČET SOUROZENCŮ

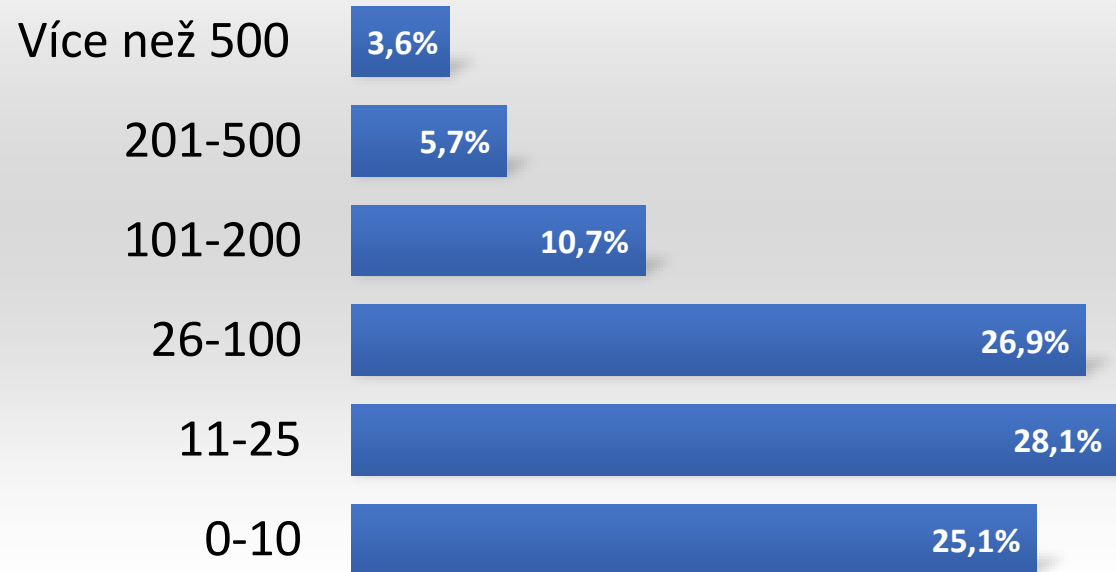

HODNOCENÍ EKONOMICKÉ SITUACE RODINY

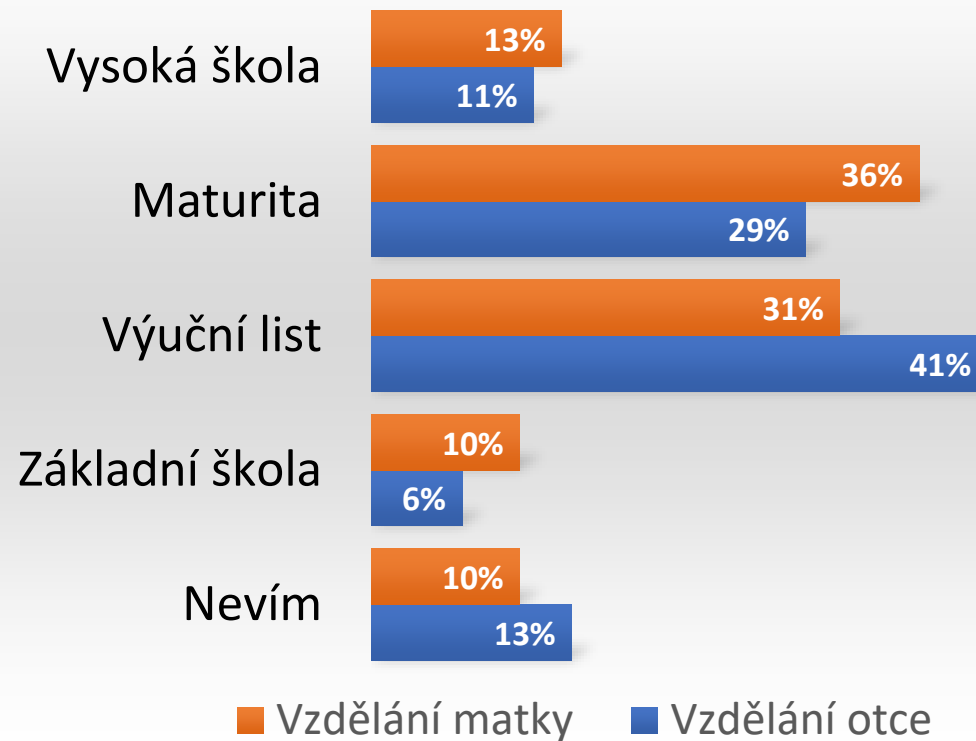

Popis vzorku

ODHADNĚTE, KOLIK MÁTE DOMA KNIH

VZDĚLÁNÍ RODIČŮ

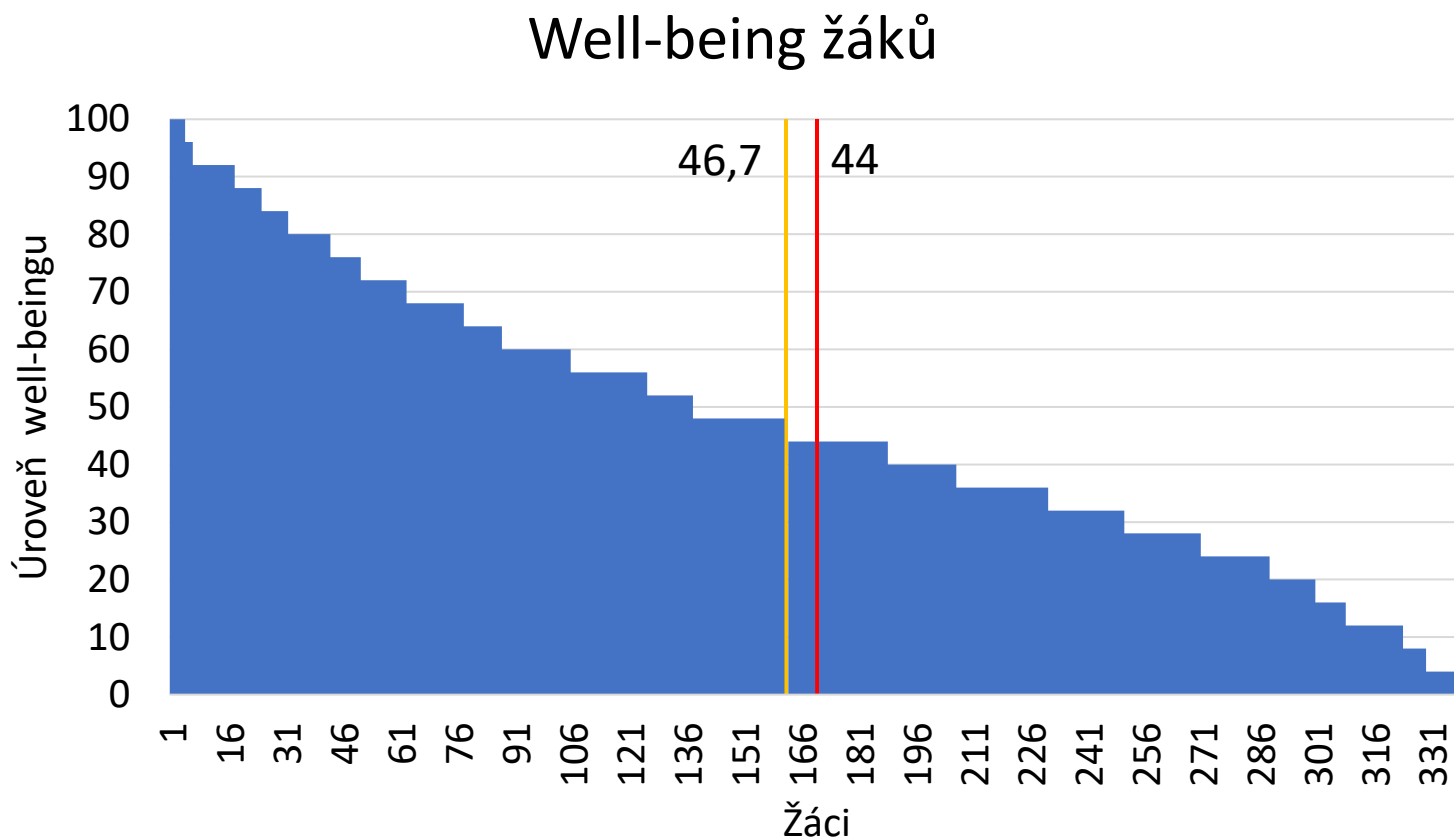
Vybraná zjištění z dotazníkového šetření

Duševní zdraví žáků

Well-being dotazovaných žáků

- Index well-beingu podle World Health Organization (WHO-5)
 - **Jak ses cítil/a v posledních dvou týdnech?**
 1. Byl/a jsem se veselý/á a v dobré náladě.
 2. Byl jsem se klidný/á a uvolněný/á.
 3. Cítil/a jsem se aktivní a plný/á elánu.
 4. Probouzel/a jsem se svěží a odpočatý/á.
 5. Můj každodenní život byl naplněn věcmi, které mne zajímají.
 - *5 Celou dobu / 4 Většinu času / 3 Více než polovinu času / 2 Méně než polovinu času / 1 Občas / 0 Nikdy*
 - Výsledné skóre 0 – 100, méně než 50 bodů může indikovat symptomy deprese (Topp et al., 2019)

Well-being

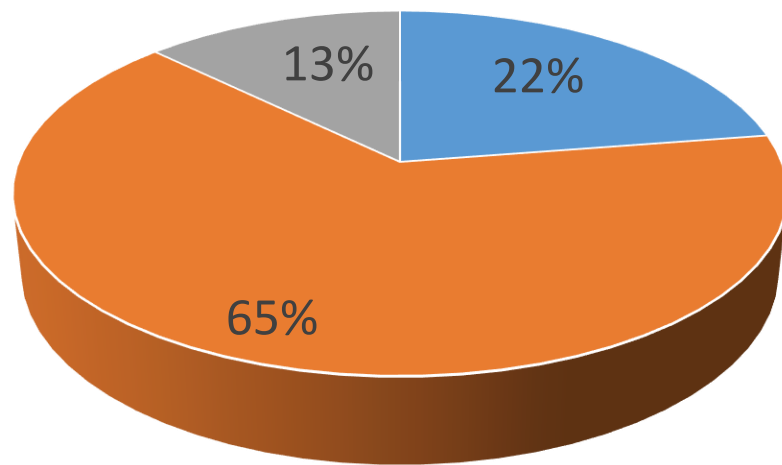

- **Chlapci vyšší well-being** ($M = 50,5$; $SD = 22,7$) než **dívky** ($M = 42,9$; $SD = 24$)
- **Žáci ve větších městech vyšší well-being** ($M = 48$, $SD = 24,4$) než **v obcích do 5000 obyvatel** ($M = 44,8$; $SD = 22,4$)

Stres žáků

- **Perceived stress scale**
- Jak často za poslední měsíc... (0 – nikdy; 4 – velmi často)
 - ...jsi měl/a dostatek času na to, co jsi chtěl/a dělat?
 - ...ses obával/a, že jsi příliš zaneprázdněná/ý?
 - ...ses cítil/a nervózní?
 - ...jsi cítil/a vztek?
 - ... ses cítil/a šťastný/á?
 - ...ses cítil/a uspěchaný/á nebo ve spěchu?
 - ... jsi dostatečně spal/a?
 - ... ses hádal/a s kamarády?

Vnímaná míra stresu

■ Nízká ■ Střední ■ Vysoká

Nízká míra stresu (skóre 0 - 10)

Střední míra stresu (skóre 11 - 21)

Vysoká míra stresu (skóre 22 - 32)

- **Chlapci nižší míra stresu** ($M = 13,6$; $SD = 5$) než **dívky** ($M = 15,7$; $SD = 5$)
- **Žáci ve větších městech stejná míra stresu** ($M = 14,4$; $SD = 5,2$) jako v **obcích do 5000 obyvatel** ($M = 14,9$; $SD = 5,2$)

Míra sociální podpory

- Short scale of Youth's social support assessment (Pluta et al., 2020) => podpora ze strany rodičů, kamarádů (spolužáků), učitelů
- *Přečti si následující věty a uveď, do jaké míry se tě týkají uvedené příklady chování rodičů, spolužáků a učitelů (na škále 1 Určitě ne – 5 Určitě ano)*
 - Od rodičů cítím podporu a pochopení.
 - Učitelům záleží na tom, abych měl/a dobré výsledky.
 - Mí spolužáci mne podpoří, když se cítím špatně.
 - ...

Míra sociální podpory

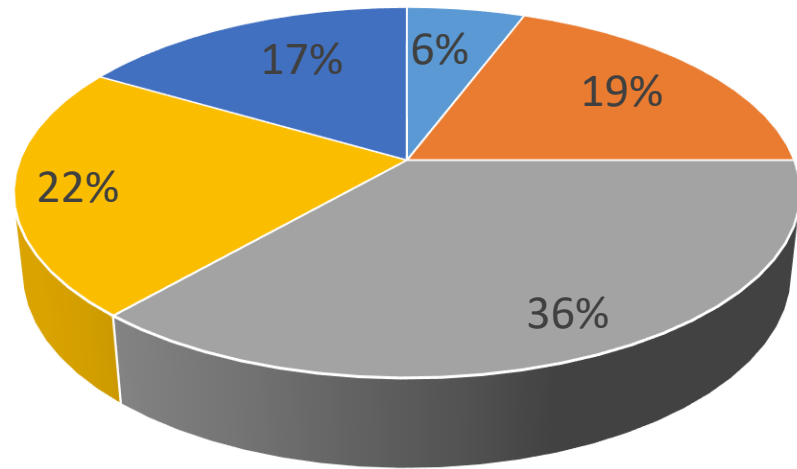
Sociální podpora	Průměr	Median	Minimum	Maximum	Průměr / Maximum
Rodiče	18,6	19,0	4,0	25,0	74 %
Spolužáci	26,6	27,0	4,0	40,0	66 %
Učitelé	17,7	18,0	5,0	25,0	71 %
Celkem	61,9	62,0	30,0	83,0	70 %

- V sociální podpoře chlapců a dívek nejsou významné rozdíly, stejně jako mezi žáky škol v malých a větších obcích
- Čím lépe žáci hodnotí ekonomickou situaci své rodiny, tím vyšší míru sociální podpory (ve všech doménách) vnímají

Spokojenost se životem

- Pokud bys zhodnotil/a svůj dosavadní život, jsi s ním celkově spíše spokojený/á, nebo nespokojený/á?
 1. Velmi nespokojený/á.
 2. Spíše nespokojený/á.
 3. Spíše spokojen/á.
 4. Velmi spokojen/á.
 5. Nevím, těžko říct.

Spokojenost se životem

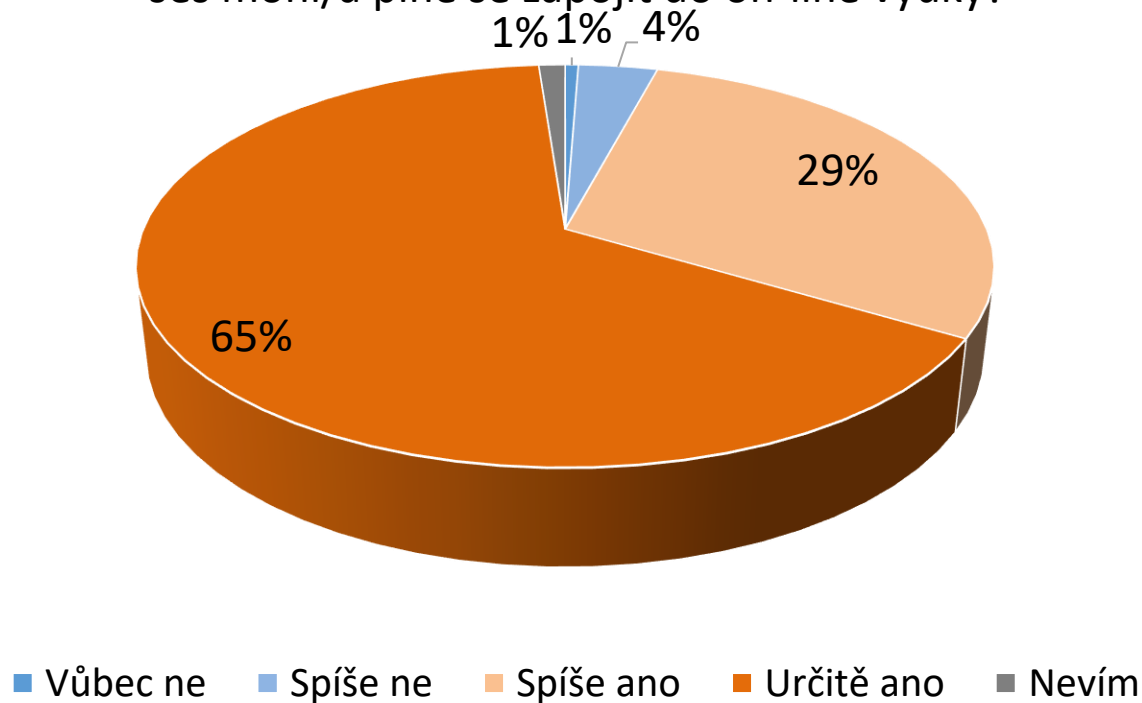
- Velmi nespokojen
- Spíše nespokojen
- Spíše spokojen
- Velmi spokojen
- Nevím, těžko říci

- **Chlapci spokojenější** ($M = 3$; $SD = 0,9$) než **dívky** ($M = 2,7$; $SD = 0,8$)
- **Žáci ve větších městech spokojeni stejně** ($M = 2,9$; $SD = 0,9$) jako **žáci v obcích do 5000 obyvatel** ($M = 2,9$; $SD = 0,9$)

Hodnocení distanční výuky a podmínek žáků

Jak žáci hodnotí technické podmínky pro distanční výuku?

Měl/a jsi doma dostatečné technické vybavení, aby ses mohl/a plně se zapojit do on-line výuky?

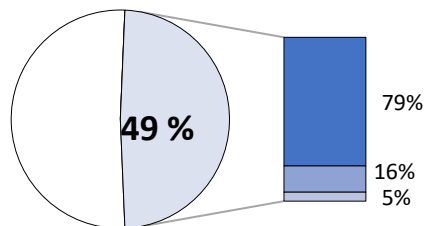

- V hodnocení technického vybavení není rozdíl mezi dívkami a chlapci, ani z hlediska velikosti obce, v níž škola sídlí
- Čím hůře hodnotí žáci ekonomickou situaci své rodiny, tím hůře hodnotí také své domácí technické podmínky pro distanční výuku

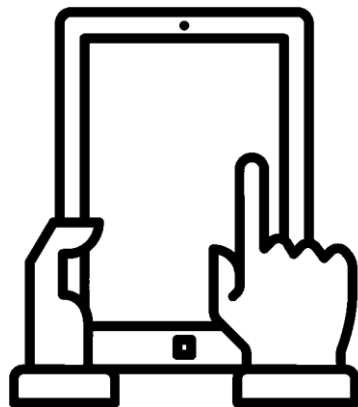
Které z těchto zařízení jsi obvykle využíval/a při distanční výuce nejvíce?

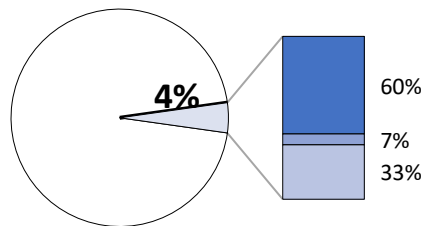
Laptop

■ Vlastní ■ Sdílené s ostatními ■ Zapůjčené školou

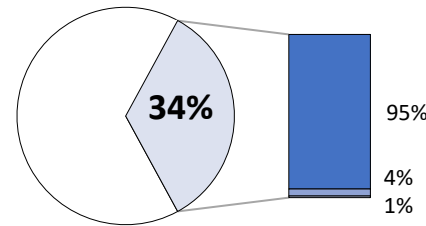
Tablet

■ Vlastní ■ Sdílené s ostatními ■ Zapůjčené školou

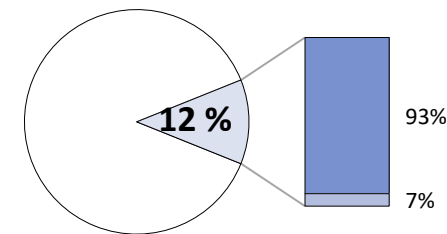
Smartphone

■ Vlastní ■ Sdílené s ostatními ■ Zapůjčené školou

Stolní počítač

■ Vlastní ■ Sdílené s ostatními

Zapojení žáků do přípravy

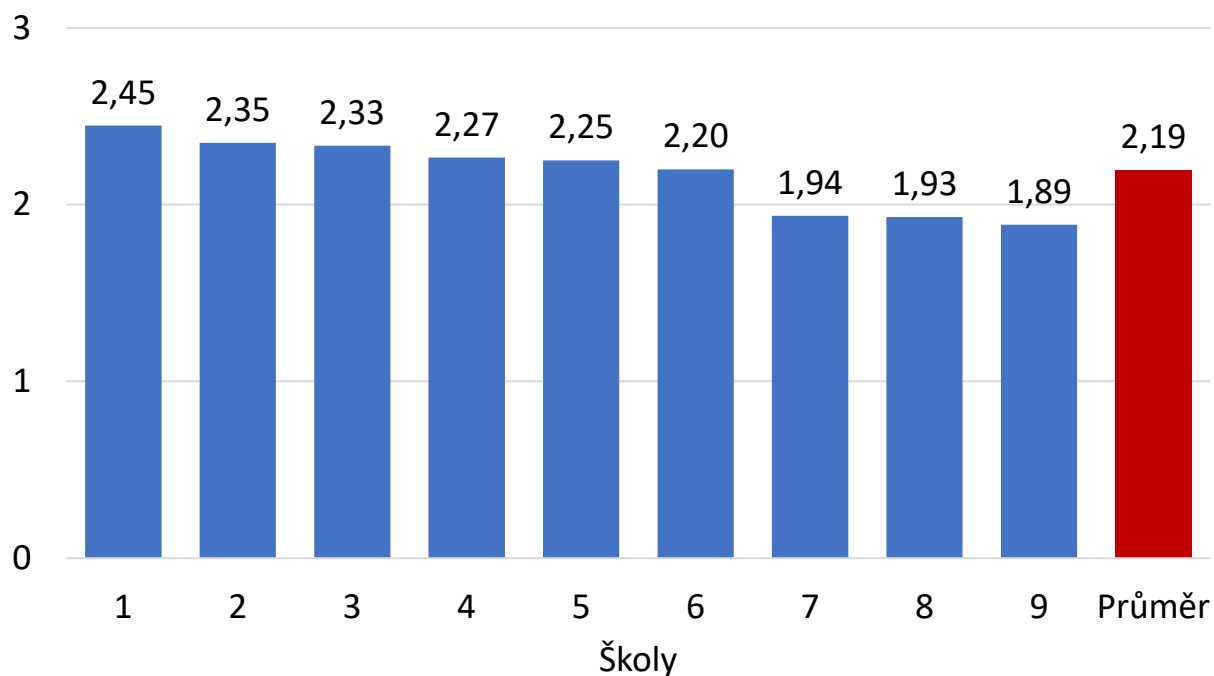
- Kolik hodin denně jsi během distančního vzdělávání v průměru strávil/a
 - **on-line hodinami** v průměru **3,76 hod.**
 - **přípravou na výuku a domácími úkoly** v průměru **1,92 hod.**
 - **pomáhali tvoji rodiče** v průměru **0,8 hod.**

Nejčastější důvody pro nezapojení se do všech on-line hodin

- Byl/a jsem nemocný/á. (43 %)
- Neměl/a jsem funkční / dostupný počítač / notebook pro zapojení do výuky. (26 %)
- Musel/a jsem se starat o své sourozence. (15 %)
- Protože některé hodiny byly nudné, nezajímavé. (14 %)

Kvalita on-line výuky

Ve srovnání s běžnou výukou ve škole byla kvalita on-line výuky na...

1. Mnohem nižší úrovni.
2. O něco nižší úrovni.
3. Stejně úrovni.
4. O něco vyšší úrovni.
5. Mnohem vyšší úrovni.

- Mezi školami poměrně velké rozdíly v průměrném hodnocení kvality on-line výuky

Klady a zápory distanční výuky

- Největší míra souhlasu s následujícími výroky:
 - Nemusel/a jsem se připravovat a cestovat do školy, a tak jsem **měl/a více času na sebe**. (86 %)
 - Díky distanční výuce jsem měl/a **více času na rodinu, spolužáky a přátele**. (75 %)
 - Během vzdělávání na dálku můžete **podvádět a využívat pomoc rodičů a sourozenců**. (66 %)

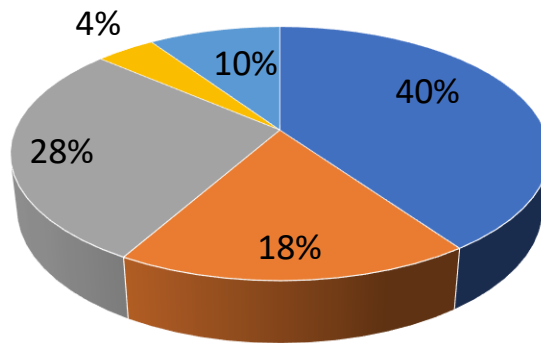
Klady a zápory distanční výuky

- Největší míra nesouhlasu s následujícími výroky:
 - On-line hodin jsem se kvůli zdravotním problémům **nemohl/a plně zúčastnit** (80 %)
 - Během distanční výuky se **zhoršily moje vztahy s učiteli** (65 %)
 - Během distanční výuky se **zhoršily mé kontakty se spolužáky** (53 %)

Postoje žáků k distanční výuce

Pokud by sis mohl/a sám/sama svobodně vybrat, jakým způsobem budeš získávat školní znalosti, jaký způsob bys zvolil/a?

- Rád/a bych se vrátil/a ke tradičnímu vzdělávání ve škole
- Nejraději bych zůstal/a u výuky na dálku.
- Preferoval/a bych hybridní učení, kdy se on-line výuka kombinuje s učením ve škole.
- Nejraději bych se úplně přestal/a učit.
- Těžko říct, nevím.

- Mezi chlapci a dívkami nejsou v preferencích rozdíly
- Preference se neliší ani mezi žáky podle velikosti sídla školy
- Preference se velmi liší napříč školami, nicméně přání vrátit se k tradičnímu vzdělávání ve škole nesouvisí s hodnocením kvality on-line výuky

Shrnutí výsledků

- Žáci ve zkoumaných školách po pandemii vykazují značnou míru duševní nepohody, ta se projevuje více u dívek
- Většina žáků byla technicky dostatečně vybavena k účasti na distanční výuce, jen v malé míře využívali zařízení zapůjčená školou
- Kvalitu distanční výuky hodnotí většina žáků v porovnání s běžnou výukou jako o něco horší, mezi školami jsou v hodnocení výrazné rozdíly

Příklad inspirativní praxe

Základní škola ve Středočeském kraji

- Hned první den zavedení distanční výuky vytvořila nové webové stránky za účelem on-line vzdělávání

Souhrn portálů k procvičování

[CIZINCI.NPI.CZ/ONLINE-PROCVICOVANI-ZDROJE/](https://cizinci.npi.cz/online-procvicovani-zdroje/)

[META-OPS.EU/CIZINCI/KURZY-CESTINY/](https://meta-ops.eu/cizinci/kurzy-cestiny/)

Základní škola ve Středočeském kraji

- Po zavření škol organizace školení všech učitelů, jak používat různé aplikace pro distanční výuku & návazná opakovaná školení i pro rodiče
- Spolupráce se partnerskými organizacemi, které poskytly výpočetní techniku
- Každý týden rozesílají pokyny učitelům i rodičům, jak bude následující týden organizována výuka
- Sociálně slabí žáci docházejí do školy a jsou vyučováni/doučováni individuálně
- Pořádání (individuálních) sportovních akcí pro žáky i širší komunitu školy

Diskuze

Duševní pohoda žáků

- „S žáky na adaptaci pracujeme a snažíme se je, co nejdříve dostat zpět do pohody.“ (reakce jedné ze škol na zprávu z výzkumu)
- Chybějící/nedostupní školní/dětsí psychologové

Novinky.cz

Hlavní stránka Stalo se Domáci Volby Koronavirus Zahraniční Válka na Ukrajině Krim
Komentáře Internet a PC AutoMoto Muži Věda a školy Bydlení Cestování Historie Pod

VÁLKA NA UKRAJINĚ

MAPA KONFLIKTU

ZBYTEČNÁ VÁLKA

Novinky.cz » Koronavirus » Deprese i sebepoškozování. Covid žene školáky do poraden

Deprese i sebepoškozování. Covid žene školáky do poraden

1. 2. 2022, 3:45 • Aktualizováno 1. 2. 2022, 8:04

Jiří Mach, Právo

Zpravodajství Sport iVysílání TV program Pro děti Art edu Vše o ČT

RUSKÁ INVAZE

DRAHÉ ČESKO

AMERICKÉ VOLBY

COVID-19

DOMÁCÍ

SVĚT REGIONY

Psychologové můžou školám chybět víc než dřív. Děti s duševními problémy přibýlo

8. 9. 2021

Řadě základních a středních škol stále chybí školní psychologové, v některých regionech jich postrádají až desítky. Vyplývá to z vyjádření krajů

Aktuálně.cz

MENU

UKRAJINA

ZPRÁVY

NÁZORY

SPORT

VIDEO

LIFESTYLE

AKTUÁLNĚ+

Sdílet článek

To se mi líbí

Dva tisíce psychologů do škol. Za tři roky je začne platit stát, chybět ale mohou dál

Michaela Endrštová

19. 4. 2022 18:28

reklama

Příležitosti a rizika distanční výuky

- Učební ztráta, ohrožení školním neúspěchem, ztráta návyků, motivace, kamarádů, zhoršení vztahů, fyzické kondice...

vs.

Výhody distanční výuky - úspora času, menší únava, osvojování nových dovedností (např. self-management)

Děkuji za pozornost